

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/213/2021
Identifikačné číslo spisu: 1118210961
Dátum vydania rozhodnutia: 29.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1118210961.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcu Ing. S. Y., nar. X.XX.XXXX, trvale bytom V. XX, D., prechodne bytom S. A. X, Ž., zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Miklóssym, Hlavná 1221, Vrábľa, proti žalovanej ČSOB Poist'ovni, a.s., Žižkova 11, Bratislava, IČO: 31 325 416, zastúpenej splnomocnenkyňou MGA IURIS s. r. o., Cukrová 14, Bratislava, o zaplatenie 8 722,23 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 16Csp/50/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. septembra 2020 sp. zn. 3Co/169/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. mája 2019 č.k. 16Csp/50/2018-165 žalobu zamietol a žalovanej voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Svoje rozhodnutie odôvodnil s odkazom na ustanovenie § 788 ods. 1 a 3, § 790, § 795 ods. 1, § 797 ods. 1 až 3, § 816, § 100 ods. 1, § 101, § 104, § 113, § 3 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Medzi stranami nebolo sporné, že 26.3.2007 došlo k úrazu žalobcu poisteného pri dopravnej nehode a že žalovaná poskytla poistné plnenie na základe úrazového poistenia žalobcu vo výške 262 766 Sk (8 722,23 eur), ktoré vyplatila na bankový účet uvedený oznamovateľkou M. H. Žalobca bol rozsudkom Okresného súdu Piešťany, ktorý nadobudol právoplatnosť 3.6.2009 pozbavený spôsobilosti na právne úkony a bola mu ustanovená za opatrovníčku jeho sestra M. H., rozsudkom Okresného súdu Žiar nad Hronom právoplatným 11.9.2017 bolo zrušené rozhodnutie súdu, ktorým bol žalobca zbavený spôsobilosti na právne úkony.

1.1. Na námietku žalovanej sa súd prvej inštancie zaoberal premlčaním uplatneného nároku. V prejednávanej veci došlo k dopravnej nehode/poistnej udalosti žalobcu dňa 26.3.2007 a teda premlčacia doba na výplatu poistného plnenia by za obvyklej situácie začala žalobcovi plynúť dňom 26.3.2008 a uplynula by dňom 26.3.2011. Pretože však žalobca bol rozhodnutím súdu právoplatným 3.6.2009

pozbavený spôsobilosti na právne úkony a v zmysle ustanovenia § 113 OZ začala plynúť premlčacia doba na výplatu poistného plnenia (podľa § 104 OZ za rok po poistnej udalosti) dňom 3.6.2010, a uplynula dňa 3.6.2013 t.j. po uplynutí troch rokov. Žalobca si nárok na zaplatenie poistného plnenia voči žalovanej uplatnil žalobou doručenou súdu dňa 22.6.2018, teda po márnom uplynutí zákonom stanovenej premlčacej doby. Vzhľadom na uvedené, keď sa žalovaná dôvodne dovolala premlčania nároku žalobcu na výplatu poistného plnenia, súd prvej inštancie žalobu zamietol.

1.2. Žalobca sa proti vznesenej námietke bránil tým, že vzhľadom na okolnosti prípadu ide o výkon práva žalovanej v rozpore s dobrými mravmi a žiadal, aby súd, keď si nárok voči žalovanej nemohol uplatňovať skôr ako mu bola vrátená spôsobilosť na právne úkony, na námietku premlčania neprihliadal. Tvrdil, že nezavinil márne uplynutie premlčacej doby a zánik nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby by bol voči nemu neprímerane tvrdým postihom, navyše ak z okolností prípadu nemožno usudzovať na dobrú vieru žalovanej, ktorá mala dostatok informácií o jeho zdravotnom stave a o tom, že nie je spôsobilý robiť právne úkony. Súd prvej inštancie námietku premlčania nepovažoval v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 OZ za podanú v rozpore s dobrými mravmi. Prihliadol na to, že v zmysle platnej judikatúry zásadne neodporuje dobrým mravom, ak niekto namieta premlčanie práva, ktoré je voči nemu uplatnené. Uplatnenie premlčania by sa priečilo dobrým mravom len výnimočne a to v prípade, ak by bolo výrazom zneužitia tohto práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil. Poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 176/2011, v ktorom ústavný súd konštatoval, že vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť len taký výkon práva účastníkom v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprímerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby.

1.3. Po zohľadnení všetkých okolností prípadu dospel súd prvej inštancie vo veci k záveru, že výkon práva žalovanej, ktorá vznesla námietku premlčania, nie je výkonom práva, ktorý by bol v rozpore s dobrými mravmi. V konaní mal za nesporné, že žalovaná ako poisťovateľ už poistné plnenie z poistnej udalosti, v dôsledku ktorej si žalobca nárok na výplatu poistného plnenia v prejednávanej veci uplatnil, vyplatila a to v žalovanej výške. Žalovaná poistné plnenie vyplatila splnomocnenej osobe žalobcu na základe predloženej plnej moci žalobcu z 10.3.2008. Súd sa s tvrdením žalobcu, že žalovaná v rámci likvidácie poistnej udalosti nekonala v dobrej viere a nepristúpila k nej s odbornou starostlivosťou, nestotožnil. Z listinných dokladov zistil, že žalovaná vychádzala z písomnej plnej moci udelenej žalobcom M. H. 10.3.2008 s podpisom žalobcu úradne overeným pracovníkom Mestského úradu Detva. Žalovaná mala k dispozícii lekárske správy, z ktorých nevyplývalo, že žalobca nebol spôsobilý na vykonávanie právnych úkonov a teda, že predloženú plnú moc nemožno považovať za platnú. Z predložených lekárskeho správ vyplývalo, že stav žalobcu sa zhoršoval až v júni 2008 a že žalobca až v tom čase prestal komunikovať. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a žalovanej, ktorá mala v konaní plný úspech priznal voči žalobcovi plnú náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 24. septembra 2020 sp. zn. 3Co/169/2019 na základe odvolania žalobcu napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. K tvrdeniam žalobcu v odvolaní (ktoré v súhrne spochybňujú právne posúdenie veci a skutkové zistenia), s ktorými sa treba v odôvodnení rozhodnutia o odvolaní vysporiadať (§ 387 ods. 3 CSP) odvolací súd uviedol, že ide v celom rozsahu o nedôvodnú argumentáciu a poukázal na správne vyhodnotenie skutkových a právnych okolností vedúcich k zamietnutiu žaloby pre premlčanie nároku na poistné plnenie. Súd prvej inštancie v preskúmanej veci vykonal náležité dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností dôležitých pre posúdenie žaloby, ako aj k tvrdeniam žalobcu z hľadiska skutočností uvádzaných na preukázanie svojho nároku. Zhodnotením výsledkov vykonaného

dokazovania v súlade s ustanovením § 191 ods. 1 CSP súd prvej inštancie dospel k správny skutkovým záverom a na ich základe vyvodil aj správny právny záver, že žalobe nie je možné vyhovieť pre námietku premlčania a že jej vznesenie v spore nie je konaním v rozpore s dobrými mravmi. Vo veci bolo sporné, či došlo k zániku uplatneného nároku jeho splnením úhradou zostatku poistného plnenia vo výške 8 722,23 eur na účet sestry žalovaného, táto skutočnosť však pre rozhodnutie súdu kvôli vznesenej námietke premlčania už nebola relevantná, dôvody vedúce k nevyhoveniu žaloby práve pre námietku premlčania súd prvej inštancie riadne odôvodnil.

2.1. V danej veci podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie dospel k správny záveru, že neboli zistené skutkové okolnosti, ktoré by boli dôvodom pre aplikáciu ustanovenia § 3 ods. 1 OZ a konštatovanie, že uplatnenie námietky premlčania je v rozpore s dobrými mravmi. Žalobca v danom prípade uvádzal ako dôvod, pre ktorý nie je možné na námietku premlčania prihliadnuť to, že po dopravnej nehode utrpel vážne zranenia, ktoré viedli k tomu, že bol nespôsobilý na právne úkony a teda nemohol si riadne uplatňovať svoje práva z poistnej zmluvy. Tento dôvod by nepochybne bolo možné považovať za taký, ktorý by znemožňoval žalobcovi realizovať svoje práva a odmietnutie ochrany by v takomto prípade bolo v rozpore s dobrými mravmi. Občiansky zákonník však ustanovením § 113 OZ osobitne upravuje takúto situáciu a to tak, že ak ide o práva osôb, ktoré musia mať zákonného zástupcu, alebo o práva proti týmto osobám, premlčanie nezačne, dokiaľ im nie je ustanovený zástupca. Už začaté premlčanie prebieha ďalej, avšak sa neskončí, dokiaľ neuplynie rok po tom, keď bude týmto osobám ustanovený zákonný zástupca alebo keď prekážka inak pominie. Z uvedeného je zrejmé, že zákon pre tento prípad má osobitnú úpravu, ktorá rieši právnu a faktickú problematickosť postavenia osoby, ktorá nie je spôsobilá na právne úkony a teda rieši situáciu, ktorú žalobca považuje za osobitú. Ustanovenie § 113 OZ priznáva osobám, ktoré nie sú plne spôsobilé na právne úkony (musia mať zákonného zástupcu) osobitnú ochranu. Preto súd prvej inštancie určil, že k premlčaniu žalobcovho práva na výplatu poistného plnenia došlo v súlade ustanoveniami § 104 a § 113 OZ 3.6.2013, v súvislosti s rozhodnutím súdu o pozbavení spôsobilosti a ustanovení opatrovníčky, teda pred podaním žaloby, jeho záver je správny. Odkedy bola žalobcovi ustanovená opatrovníčka, bola tu osoba, ktorá mohla za žalobcu uplatňovať jeho práva, a teda nebol v situácii, že mu bolo znemožnené realizovať svoje práva. Pokiaľ má žalobca za to, že jeho opatrovníčka nevykonávala svoju funkciu riadne, nie je možné dôsledky tohto prenášať na žalovanú, pretože tá nezavinila, že žalobca si nemohol uplatniť svoje práva proti nej.

2.2. K námietke žalobcu, že rozpor námietky premlčania s dobrými mravmi je aj v tom, že žalovaná konala protiprávne, ak vyplatila časť poistného plnenia jeho sestre hoci vedela, že nebol spôsobilý udeliť jej plnú moc (mala všetky informácie o jeho zdravotnom stave) a námietkou sa snaží odvrátiť dôsledky tohto svojho konania, odvolací súd uviedol, že pre posúdenie oprávnenosti tejto námietky a jej prípadného rozporu s dobrými mravmi nie je podstatné, či bolo a či dôvodne vyplatené poistné plnenie sestre žalobcu, pretože právo vzniesť námietku premlčania v zásade nie je v rozpore s dobrými mravmi ani v prípade, ak by žalovaný vôbec nič neplnil. Preto skutočnosť, že žalovaná hoci aj nedôvodne vyplatila poistné plnenie tretej osobe (vzhľadom na námietku premlčania nebol dôvod sa v konaní zaoberať okolnosťami vyplatenia sumy 8 722,23 eur sestre žalovaného), nemožno vykladať ako argument preukazujúci zlý úmysel žalovaného vo vzťahu k namietanému premlčaniu. Vzhľadom na podstatu námietky premlčania, po podaní ktorej súd posudzuje najprv, či je právo premlčané a keď dospeje k záveru, že tomu tak je, postačuje to pre jeho rozhodnutie o nároku a nie je potrebné zaoberať sa ďalšími okolnosťami danej veci a ani vykonať ďalšie žalobcom navrhované dokazovanie.

2.3. Vzhľadom na to, že odvolací súd nepovažoval žalobcom uvádzané tvrdenia za také, ktoré by svojou relevanciou boli spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozhodnutia, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle ustanovenia § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Odvolací súd rozhodol o nároku na náhradu trov odvolacieho konania podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej, ktorá mala vo veci úspech, priznal proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorým sa domáhal zrušenia rozsudku odvolacieho súdu, resp. aj rozsudku súdu prvej inštancie a vrátenia veci súdu prvej inštancie, alternatívne zmeny napadnutých rozsudkov a vyhovieť jeho žalobe. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, pretože mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý

proces. Dovolateľ namietal, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy a odvolací súd toto pochybenie nenapravil, pričom išlo o relevantné dôkazy preukazujúce zdravotný a psychický stav žalobcu po dopravnej nehode, jeho spôsobilosť na právne úkony v čase, keď žalovaná poskytla poistné plnenie inej osobe, ako aj rozsah vedomostí žalovanej o zdravotnom stave žalobcu, čo všetko má vplyv na správne posúdenie otázky, či v danom prípade a za daných okolností možno považovať vznesenie námietky žalovanou za rozporné s dobrými mravmi.

3.1. Prípustnosť dovolania žalobca vyvodzoval aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Ide o otázku posúdenia oprávnenosti námietky premlčania vznesenej proti osobe v postavení žalobcu ako osobe nespôsobilej na právne úkony, v situácii, keď dlžník - žalovaný najskôr v čase nespôsobilosti veriteľa - žalobcu na právne úkony a v čase, kedy veriteľ nespôsobilý na právne úkony nemá zákonného zástupcu, poskytne plnenie nedôvodne a protiprávne nie veriteľovi, ale tretej osobe (sestre žalobcu), pričom zároveň dlžník má v čase poskytnutia tohto plnenia vedomosť o nespôsobilosti veriteľa na právne úkony, ako aj o tom, že nespôsobilý veriteľ nemá zákonného zástupcu a následne po navrátení spôsobilosti na právne úkony veriteľovi sa proti nemu bráni námietkou premlčania, pričom podstatnou je tá okolnosť, že tretia osoba, ktorej dlžník plnenie namiesto nespôsobilého veriteľa protiprávne poskytol, je tou istou osobou, ktorá bola následne ustanovená za zákonného zástupcu nespôsobilého veriteľa (teda táto osoba sa už ako zákonný zástupca nespôsobilého veriteľa logicky nemohla domáhať vydania uvedeného plnenia ani od dlžníka a ani od samej seba, pretože práve ona sama toto plnenie predtým neoprávnené od dlžníka získala). Dovolateľ podporne poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 25Cdo/539/2008 a sp.zn. 33Cdo/1416/2013 a nález Ústavného súdu ČR sp.zn. I. ÚS 309/1995.

3.2. Dovolateľ podrobne zopakoval svoju argumentáciu uplatnenú pred súdmi nižších inštancií, keď za rozhodujúce považuje to, že žalovaná vyplatila poistné plnenie nie žalobcovi, ale jeho sestre na základe plnej moci z 10.03.2008, pričom už vtedy žalovaná mala vedomosť o zdravotnom a psychickom stave žalobcu, z ktorého bolo jednoznačné, že nie je spôsobilý na právne úkony, hoci bol spôsobilosť na právne úkony pozbavený až rozsudkom právoplatným dňa 03.06.2009. Plná moc z 10.03.2008 je teda absolútne neplatný právny úkon. Bolo preto dôvodné vykonať žalobcom navrhované dokazovanie za účelom preukázania zdravotného a psychického stavu žalobcu po dopravnej nehode, jeho spôsobilosti na právne úkony v čase, keď žalovaná poskytla poistné plnenie inej osobe, ako aj dokazovanie výsluchom sestry žalobcu, ktorá mala vedomosť o stave žalobcu a vybavovala všetky záležitosti vzťahujúce sa k jeho osobe po dopravnej nehode, ona sama dala žalobcovi podpísať plnú moc 3.6.2008, hoci už dňa 3.12.2007 spísala návrh na úplne pozbavenie žalobcu spôsobilosti na právne úkony, následne ona 14.08.2008 spísala žiadosť o výplatu poistného plnenia na svoj účet. Súdy nižších inštancií neprihľadli na absolútnu neplatnosť právneho úkonu, na základe ktorého bolo vyplatené poistné plnenie sestre žalobcu. Poskytnutím tohto plnenia zo strany žalovanej sestry žalobcu záväzok z poistnej zmluvy voči žalobcovi nezankol a povinnosť žalovanej vyplatiť žalobcovi poistné plnenie stále trvá. Žalovaná, ktorá mala v čase vyplatenia poistného plnenia sestre žalobcu vedomosť o absolútnej neplatnosti plnej moci, nemala prihliadať na túto plnú moc a bola povinná plnenie vyplatiť zákonnému zástupcovi žalobcu. Žalobca ako osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony nemohol účinne brániť svoje práva, nakoľko mu ako opatrovníčka bola ustanovená sestra M. H., teda osoba, ktorá si na svoj účet nechala vyplatiť poistné plnenie na základe absolútne neplatnej plnej moci. Je teda evidentné, že v tomto prípade žalobca uplatňovať svoje práva proti žalovanému (nie vlastnou vinou) objektívne skôr nemohol.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu vyjadrila písomne, navrhla ho ako neprípustné odmietnuť a priznať jej náhradu trov odvolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa.

Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP.

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8.1 Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

8.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

9. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných pred účinnosťou nového civilného procesného kódexu CSP viackrát uviedol (sp. zn. 1 Cdo 26/2019, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014), že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane odvolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 107/2019, 1 Cdo 228/2019, 4 Cdo 148/2019).

9.1. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9.2. Treba mať na zreteli, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

10. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017,

4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Na druhej strane ústavný súd vo svojich rozhodnutiach tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi konštatované skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 Základných princípov CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

10.1. Dovolací súd v danej súvislosti poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 350/08 zo dňa 30. septembra 2010, podľa ktorého skutočnosť, že okresný súd a ani následne krajský súd neakceptovali návrhy na vykonanie dokazovania predloženej sťažovateľkou, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jej práv. Záseh do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti podľa ústavného súdu bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní. Konanie všeobecných súdov v právnej veci sťažovateľky však takéto vady nevykazuje.

10.2. Dovolací súd v uznesení z 28. októbra 2020, sp. zn. 7Cdo/205/2019, vychádzajúc z vyššie uvedenej judikatúry Ústavného súdu SR, ako aj z uznesenia NS SR zo 16. mája 2019 sp. zn. 4Cdo/100/2018 poukázal na to, že procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhovie, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo a z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ktorú má navrhnutý dôkaz overiť alebo vyvrátiť, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania. Ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím argumentom je nadbytočnosť dôkazu, t.j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (5Cdo/151/2019).

11. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd by svojím postupom založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Odvolací súd sa dostatočne jasne a presvedčivo vysporiadal s odvolacou námietkou žalobcu o nevykonaní ním navrhnutého dokazovania a odôvodnil svoj záver o jeho nadbytočnosti (por. bod 32. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Žalobca považoval za relevantné dôkazy preukazujúce zdravotný a psychický stav žalobcu po dopravnej nehode, jeho spôsobilosť na právne úkony v čase, keď žalovaná poskytla poistné plnenie inej osobe, ako aj rozsah vedomostí žalovanej o zdravotnom stave žalobcu, ktoré mali preukázať nesplnenie povinnosti žalovanej ako poisťovne poskytnúť poistné plnenie oprávnenej osobe. Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd však svoj záver o nevyhnutnosti zamietnutia žaloby založili na dôvodne vznesenej námietke premlčania zo strany žalovanej, a teda vôbec sa nezaoberali otázkou prípadného zániku záväzku žalovanej jeho splnením - vyplatením poistného plnenia sestre žalobcu na základe plnej moci. Súdy sa zaoberali výlučne posúdením žalovanou vznesenej námietky premlčania so záverom o jej dôvodnosti, čo vylučuje možnosť ďalej sa zaoberať dôvodnosťou uplatneného nároku.

11.1. Žalobcom navrhované dokazovanie by mohlo byť relevantné len vtedy, ak by súdy nedospeli k záveru o premlčaní práva žalobcu na poistné plnenie, až po takomto zistení by bolo relevantné skúmať, či došlo k zániku práva žalobcu na poistné plnenie jeho splnením. Pokiaľ sa aj žalobca snažil argumentovať, že ním navrhované dokazovanie malo relevanciu aj vo vzťahu k posúdeniu súladu námietky premlčania s dobrými mravmi, dovolací súd takúto priamu relevantnú súvislosť nevidí, keď súdy nižších inštancií za rozhodujúci argument považovali to, že ochrana oprávnených záujmov žalobcu ako osoby nespôsobilej na právne úkony bola zabezpečená tým, že žalobcovi bol v konaní o pozbavení spôsobilosti na právne úkony ustanovený opatrovník a vo vzťahu k premlčaniu práva na poistné plnenie sa uplatnil osobitný režim v zmysle § 113 OZ (por. bližšie bod 31. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Ak by aj zo žalobcom navrhovaného dokazovania vyplynulo, že žalobca nebol spôsobilý na udelenie plnej moci svojej sestre a žalovaná jej vyplatila poistné plnenie neoprávnene, na základe absolútne neplatnej plnej moci, nemalo by to žiaden vplyv na posúdenie dôvodnosti či nedôvodnosti žalovanou vnesenej námietky premlčania. Žalobcom tvrdené skutočnosti, ktoré mali navrhnuté dôkazy overiť alebo vyvrátiť, boli teda bez relevantnej súvislosti s predmetom konania a súdy nižších inštancií postupovali správne, keď žalobcom uplatnené návrhy na vykonanie dokazovania zamietli.

11.2. Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom súde nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018). Preto ani dovolací súd nemal možnosť prihliadať na dovolateľom predložené nové skutkové tvrdenia a nové dôkazy.

12. Dovolateľ príпустnosť podaného dovolania vyvodzuje aj ust. z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

12.1. Dovolanie príпустné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

12.2. V dovolaní, ktorého príпустnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú dovolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ dôvodiť, že právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

12.3. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd rieši a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovoláním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi

posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

12.4. Ako už bolo uvedené, z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP vyplýva, že otázkou relevantnou pre prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (hmotnoprávna alebo procesnoprávna, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu) a nie otázka skutková. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; to znamená, že pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec a pod. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad. Ak v dovolaní vymedzená otázka - ktorú má podľa dovolateľa posudzovať vo svojom rozhodnutí dovolací súd - nie je právnou otázkou, ale predstavuje skutkovú otázku, nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 CSP a takúto otázku nie je dovolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť (3Cdo/218/2017, 3Cdo/27/2019, 4Cdo/172/2017, 4Cdo/148/2018, 8Cdo/144/2018).

12.5. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnú otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382).

13. Pokiaľ ide o vymedzenie pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, za túto treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 6. marca 2017, sp. zn. 3 Cdo 6/2017).

13.1. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017, ktoré bolo neskôr publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako judikát R 71/2018). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu však nemožno zaradiť rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR a Ústavného súdu ČR.

14. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolací súd v súlade s vyššie

uvedeným skúmal, či žalobca vymedzil takú právnu otázku, na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej viedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), či vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a dovolací súd zároveň ešte túto právnu otázku neriešil.

15. Dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľ špecifikoval tak, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to posúdenie oprávnenosti námietky premlčania vznesenej proti osobe v postavení žalobcu ako osobe nespôsobilej na právne úkony, v situácii, keď dlžník - žalovaný najskôr v čase nespôsobilosti veriteľa - žalobcu na právne úkony a v čase, kedy veriteľ nespôsobilý na právne úkony nemá zákonného zástupcu, poskytne plnenie nedôvodne a protiprávne nie veriteľovi, ale tretej osobe (sestre žalobcu), pričom zároveň dlžník má v čase poskytnutia tohto plnenia vedomosť o nespôsobilosti veriteľa na právne úkony, ako aj o tom, že nespôsobilý veriteľ nemá zákonného zástupcu a následne po navrátení spôsobilosti na právne úkony veriteľovi sa proti nemu bráni námietkou premlčania, pričom podstatnou je tá okolnosť, že tretia osoba, ktorej dlžník plnenie namiesto nespôsobilého veriteľa protiprávne poskytol, je tou istou osobou, ktorá bola následne ustanovená za zákonného zástupcu nespôsobilého veriteľa (teda táto osoba sa už ako zákonný zástupca nespôsobilého veriteľa logicky nemohla domáhať vydania uvedeného plnenia ani od dlžníka a ani od samej seba, pretože práve ona sama toto plnenie predtým neoprávnené od dlžníka získala). Dovolateľ podporne poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 25Cdo/539/2008 a sp.zn. 33Cdo/1416/2013 a nález Ústavného súdu ČR sp.zn. I. ÚS 309/1995.

16. Právny záver odvolacieho súdu, pre ktorý bolo dôvodné žalobu zamietnuť, spočíval v tom, že súd prihliadol na žalovanou vznesenú námietku premlčania a zároveň ju posúdil ako súladnú s dobrými mravmi, aplikujúc ust. § 3 ods. 1 OZ, vychádzajúc pritom z konkrétnych okolností prejednávaneho sporu (špecifikovaných v bodoch 29. až 32. odôvodnenia).

17. Ustanovenie § 3 ods. 1 OZ zakotvuje všeobecne záväznú zásadu, v zmysle ktorej výkon inak právom daných subjektívnych občianskych práv nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Definícia dobrých mravov nie je v právnom poriadku Slovenskej republiky nikde normatívne upravená. Vo všeobecnosti však ide o pravidlá morálneho charakteru všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Je to v podstate súhrn určitých etických a kultúrnych pravidiel v spoločnosti všeobecne uznávaných. Činnosť namierenú proti takýmto pravidlám možno potom označiť za činnosť proti dobrým mravom.

17.1. Ustanovenie § 3 ods. 1 OZ patrí k právnym normám s relatívne neurčitou (abstraktnou) hypotézou, ktoré prenecháva súdu, aby na základe vlastnej úvahy v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Tento úsudok súdu musí byť však podložený skutkovými zisteniami (vzťahujúcimi sa tak k žalovanému, ako aj k žalobcovi) a musí presvedčivo preukázať, že tieto zistenia umožňujú v konkrétnom prípade záver, že výkon práva je v rozpore s dobrými mravmi.

17.2. V rozhodnutí sp. zn. 3Cdo 49/96 najvyšší súd vyslovil, že ust. § 3 ods. 1 OZ nemá vlastnú priamu normotvornú platnosť - upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie ustanovení, ktoré priamo upravujú právne vzťahy a to aj na základe všeobecných morálnych pravidiel elementárnej slušnosti a tolerancie a morálneho charakteru konajúcich. Aplikácia ustanovenia § 3 ods. 1 OZ nemôže viesť ku vzniku, zmene alebo zániku práv a povinností, keď s odkazom na toto ustanovenie možno len odmietnuť ochranu (zdanlivému) výkonu práva, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi (k tomu rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30.03.2011, sp. zn. 3 Cdo 144/2010).

18. Najvyšší súd riešil otázku súladu námietky premlčania s dobrými mravmi vo viacerých dovolacích konaniach. Vo veci sp. zn. 5 Cdo 265/2009 najvyšší súd k rozporu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi vyslovil názor, že dobré mravy sú súhrnom spoločenských, kultúrnych a mravných noriem základných, ktoré preukázali počas historického vývoja určitú mieru stálosti (nemennosti), vyjadrujú podstatné historické tendencie a stotožňuje sa s nimi podstatná časť spoločnosti ... Za špecifických okolností však výkon práva namietať premlčanie uplatneného nároku by mohol byť

konaním umožňujúcim poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by zánik uplatňovaného nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprímerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. Znak konania vykazujúce priamy úmysel poškodiť druhého účastníka je potrebné vyvodzovať z tých okolností, za ktorých bola námietka premlčania tohto nároku uplatnená a nie z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatňovaného nároku odvodzovaný, inými slovami, rozhodujúce (určujúce) pre odopretie účinkov námietky premlčania sú okolnosti, ktoré existovali v čase uplatnenia námietky premlčania. Tieto okolnosti musia byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do právnej istoty, akým je neumožnenie práva uplatniť námietku premlčania.“

18.1. Vo veci sp. zn. 7 Cdo 226/2016 najvyšší súd k možnému rozporu uplatnenia námietky premlčania s dobrými mravmi poukázal na viaceré súdne rozhodnutia, na základe ktorých uviedol, že „vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania odporcom (žalovaným) mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi ... o takýto prípad môže ísť iba výnimočne a v rozpore s dobrými mravmi môže byť len taký výkon práva ... ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu ku vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil, priznanie účinkov premlčania voči nemu by za tejto situácie bolo neprímerane tvrdým postihom a pri posudzovaní primeranosti postihu je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu a vziať do úvahy najmä charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby“.

18.2. Vo veci sp. zn. 7 Cdo 507/2014 najvyšší súd nad rámec už vyššie uvedeného vyslovil názor, že aplikácia inštitútu dobrých mravov vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania „by mala byť len výnimočná a nemala by zhojovať neznalosť zákona - t. j. neznalosť plynutia premlčacích dôb. V tomto smere je potrebné poukázať aj na jednu zo základných zásad súkromného práva - *vigilantibus iura scripta sunt* - právo patrí bdelym. Preto je potrebné pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi, skúmať, či účastník konania, ktorý sa dovoľáva rozporu s dobrými mravmi v súlade s § 3 ods. 1 OZ, postupoval s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti práve v súlade so zásadou *vigilantibus iura*, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich.“

18.3. Vo veci sp.zn. 1 Cdo 91/2016 najvyšší súd argumentoval, že ustanovenie § 3 ods. 1 OZ je všeobecným ustanovením hmotnoprávnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, ak to tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze z 3. októbra 2013 sp. zn. I. ÚS 33/2012 v tejto spojitosti zdôraznil, že v rovine jednoduchého práva je nutné starostlivo posudzovať individuálne okolnosti daného prípadu cez prizmu kogentného ustanovenia § 3 ods. 1 OZ zakotvujúceho zásadu súladného výkonu práv s dobrými mravmi, ktoré je v rovine jednoduchého podústavného práva odrazom ústavnej požiadavky nájsť spravodlivé riešenie. Zdôraznil, že toto ustanovenie je z ústavnoprávneho hľadiska tým miestom, skrz ktoré sú všeobecné súdy povinné nechať preniknúť ideu materiálneho právneho štátu do interpretácie a aplikácie podústavného práva. Dobré mravy sú súhrnom spoločenských, kultúrnych a mravných noriem základných, ktoré preukázali počas historického vývoja určitú mieru stálosti (nemennosti), vyjadrujú podstatné historické tendencie a stotožňuje sa s nimi podstatná časť spoločnosti. Najvyšší súd už vo svojom rozhodnutí z 30. januára 2013 sp. zn. 6 Cdo 173/2011 pripomenul, že súčasťou dobrých mravov je aj dobrá viera (*bona fides*) v zmysle poctivosti, vernosti danému slovu a mravnej povinnosti splniť záväzok. Je to morálne kritérium posudzovania správania sa, ktoré má dve stránky - poctivosť vlastnú a zároveň dôveru v poctivosť druhých i vieru v dôveryhodnosť ako takú. Stálosť a pravdivosť v sľuboch a dohodách bola už v rímskom práve chápaná ako základ spravodlivosti.

18.4. Vo veci sp. zn. 3 Cdo 137/2017 najvyšší súd zadefinoval dobré mravy ako „súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji preukazujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú akceptované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu základných noriem správania. Rozpor s dobrými mravmi spočíva v tom, že výkon práva sa prieči spoločensky uznávaným názorom, ktoré vo vzájomných vzťahoch určujú, aký má byť obsah ich

konania, aby bol súladný so všeobecnými zásadami spoločnosti. Vo všeobecnosti ide o prípad konania v rozpore s dobrými mravmi vtedy, keď konajúci síce formálne postupuje v medziach svojho práva, ale realizáciou tohto práva sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu. V takom prípade síce ide o výkon práva, avšak výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, pre ktorý je typické, že konajúcemu v skutočnosti nejde o dosiahnutie cieľov, ktoré právo s takým konaním spája, ale mu ide o to, aby vedľajšie účinky jeho konania viedli k stavu jemu vyhovujúcemu, avšak poškodzujúcemu druhú stranu. Taký výkon práva, i keď je so zákonom formálne v súlade, je v skutočnosti výkonom práva iba zdanlivým, lebo jeho účelom nie je vykonať (svoje) právo, ale poškodiť právo (niekoho iného) ... Vznesenie námietky premlčania v zásade neodporuje dobrým mravom, v niektorých individuálnych prípadoch však nie je vylúčená možnosť existencie takej situácie, v ktorej uplatnenie tejto námietky je výrazom zneužitia práva na úkor druhého účastníka daného právneho vzťahu, ktorý uplynutie premlčacej doby nezavinil a zánik jeho nároku by v takom prípade znamenal pritvrdený postih v porovnaní s rozsahom ním uplatňovaného práva.“

19. Z vyššie citovaných záverov aplikačnej praxe najvyššieho súdu pri posudzovaní stranou vznesenej námietky premlčania z hľadiska jej súladu s dobrými mravmi teda jednoznačne vyplýva, že súlad námietky premlčania s dobrými mravmi treba posudzovať vždy komplexne so zreteľom na konkrétnu situáciu na oboch stranách sporu (nielen osoby vykonávajúcej určité právo, ale aj osoby týmto úkonom dotknutej), s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti a nezávisle od vedomia a vôle (zavinenia) toho, kto právo alebo povinnosť vykonáva. Z tohto hľadiska ide preto o posudzovanie otázok skutkových, vyplývajúcich z vykonaného dokazovania, keď súd vyhodnocuje, ktoré konkrétne preukázané skutkové okolnosti svedčia v prospech záveru o súlade či nesúlade námietky premlčania s dobrými mravmi.

20. Preto aj v prejednávanom spore záver odvolacieho súdu (rovnako záver súdu prvej inštancie) o súlade (nerozpornosti) žalovanou vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi vychádzal zo špecifických a konkrétnych skutkových okolností, pričom námietka dovolateľa sa týka práve posúdenia a vyhodnotenia týchto skutkových okolností, ním položenú otázku preto dovolací súd považuje za otázku skutkovú a nie právnu. Právna otázka je vždy spojená s určitou mierou zovšeobecnenia, čo dovolateľom formulovaná otázka nespĺňa, keď jej znenie vychádza z veľmi úzko a špecificky formulovaných a vzájomne podmienených, resp. súvisiacich skutkových okolností.

21. Vzhľadom na vyššie citované početné rozhodnutia najvyššieho súdu týkajúce sa riešenia právnej otázky možného nesúladu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi zároveň nemožno konštatovať, že by išlo o právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP).

22. Dovolací súd preto uzatvára, že dovolateľom formulovaná dovolacia námietka má charakter námietky nesprávneho hodnotenia dôkazov a následne nesprávneho právneho posúdenia veci, no dovolateľom formulovaná otázka nepredstavuje vymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b/ CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

23. Na podklade vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ a f/ CSP.

24. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

25. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.